

# Politie Oost-Nederland

## JAARVERSLAG KLACHTENCOMMISSIE 2023

# Inhoudsopgave

|                                                     |    |
|-----------------------------------------------------|----|
| Voorwoord                                           | 2  |
| 1. Inleiding                                        | 3  |
| 2. De klachtencommissie                             | 4  |
| 2.1 Leden                                           | 4  |
| 2.2 Werkzaamheden                                   | 4  |
| 2.3 Bijzonderheden                                  | 5  |
| 3. Klachten en evaluatie                            | 7  |
| 3.1 Totaaloverzicht en termijnen                    | 7  |
| 3.2 Nationale Ombudsman                             | 8  |
| 4. Meest voorkomende klachtrubrieken en afdoeningen | 9  |
| 4.1 Klachtrubrieken en afdoeningen                  | 9  |
| 4.2 Bijzondere klachten                             | 9  |
| 5. Gedane aanbevelingen                             | 12 |
| Bijlage Klachtrubrieken                             | 14 |

## Voorwoord

*Voor u ligt het jaarverslag van de Klachtencommissie van de Politie Eenheid Oost-Nederland over het jaar 2023. Dit jaar hebben wij 13 klachten behandeld, waarbij voor ons transparantie, rechtvaardigheid en een laagdrempelige benadering centraal stonden. De klachten besloegen een scala aan kwesties.*

*In de hoorzittingen werd door ons geluisterd naar politiemensen en burgers, waarbij de klager vaak een andere beleving had van de intenties of bedoelingen van de betrokken politiemedewerk(st)er. Soms omdat emoties een rol speelden, soms door een ongelukkige samenloop van omstandigheden, maar vaak omdat men elkaar niet goed begreep. Van de ingediende klachten is er één ingetrokken, terwijl twee klachten zijn afgedaan met een voorzittersadvies. Die klachten vertakten zich in 26 klachtelementen, waarbij we kunnen melden dat vijf daarvan als gegrond zijn beoordeeld. Het merendeel hiervan betrof bejegening, houding en gedrag van politieambtenaren. De overige hadden betrekking op het gebruik van handboeien en de legitimatieplicht. Zeven aanbevelingen werden als 'overweging ten overvloede' toegevoegd aan de adviezen, welke allemaal zijn overgenomen door de politiechef.*

*Voor het eerst zijn we dit jaar ook gevraagd te adviseren over een 'interne klacht'. Dit is het rechtstreekse gevolg van het besluit van de korpsleiding eind 2022, om niet alleen klachten van burgers maar ook klachten van politiemedewerkers in de eerste fase door de teams Veiligheid, Integriteit en Klachten (VIK) in de eenheden te laten behandelen en in de tweede fase door de klachtencommissie. Wij zijn benieuwd naar toekomstige ontwikkelingen op dit terrein en naar de uiteindelijke evaluatie van de ervaringen.*

*In het kader van deskundigheidsbevordering heeft de commissie een bezoek gebracht aan het IBT-centrum in Elst, waar geoefend is in praktijksimulaties en instructie werd gegeven over geweldsaanwending en de nieuwe Ambtsinstructie. Ook heeft een afvaardiging van onze commissie de jaarlijkse landelijke bijeenkomst van klachtencommissies bijgewoond, waarmee wij onze kennis en ervaring hebben kunnen delen met collega-commissies.*

*Zoals alle voorgaande jaren hebben we ons ingezet om bij te dragen aan het vertrouwen tussen burgers en politie, aan het lerend vermogen van de politie en daarmee aan de kwaliteit van dienstverlening in de maatschappij. Om dit te kunnen blijven doen, hebben we ons ook ingespannen om goede opvolgers te vinden voor de leden die - vanwege het aflopen van hun zittingstermijnen - de commissie hebben moeten verlaten. We zijn hen dankbaar voor hun toewijding, kennis en ervaring en kijken terug op een bijzonder prettige samenwerking. Gelukkig is het ook nu weer gelukt nieuwe leden te vinden waarmee de commissie vol vertrouwen het nieuwe jaar instapt.*

*Namens de klachtencommissie Politie Eenheid Oost-Nederland,*

*Mr. C.P.C. (Kees) Kuijs  
Voorzitter*

# 1. Inleiding

De politie-eenheid Oost-Nederland bestaat uit de vijf districten Gelderland-Zuid, Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland, IJsselland en Twente. De eenheid kent 28 basisteams. Dagelijks hebben de politiemedewerkers veelvuldig contact met burgers. Het is mogelijk dat een burger een klacht heeft over het handelen van de politie. Wanneer iemand een klacht over het handelen van de politie indient, wordt deze op basis van een vaste procedure afgehandeld<sup>1</sup>.

De klachtbehandeling bij de politie kent twee fasen. De eerste fase is de behandeling van de klacht binnen de politieorganisatie door speciaal daarvoor aangestelde en opgeleide klachtbehandelaars. Wanneer er in deze fase voor klager geen bevredigende oplossing kan worden bereikt, kan de klacht op verzoek van klager worden doorgeleid naar de vervolgfase.

Deze tweede fase bestaat uit een hoorzitting door de klachtencommissie. Een klachtencommissie is op grond van de Politiewet 2012 aangesteld voor de betreffende politie-eenheid en functioneert *onafhankelijk* van die eenheid. Op basis van het klachtdossier en de hoorzitting brengt de klachtencommissie een advies uit aan de politiechef over de afdoening van de klacht. In uitzonderlijke gevallen brengt de klachtencommissie een advies uit op basis van alleen de stukken uit het klachtdossier. Voordat het advies wordt aangeboden aan de politiechef krijgen de hoofdofficier van justitie en de burgemeester van de gemeente waar de handeling waarover de klacht gaat heeft plaatsgevonden, de gelegenheid hun advies te geven aan de politiechef. De politiechef geeft vervolgens zijn oordeel op de klacht.

In dit jaarverslag wordt ingegaan op uitsluitend de tweede fase van de klachtbehandeling. Hoofdstuk twee beschrijft de samenstelling van de commissie en haar werkzaamheden.

In hoofdstuk drie wordt het overzicht gegeven van het aantal binnengekomen klachten, in hoofdstuk vier de afdoening per klachtonderdeel en een indeling naar klachtrubriek.

In het vijfde en laatste hoofdstuk worden de door de commissie gedane aanbevelingen aan de politieorganisatie gegeven en toegelicht.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de gegeven adviezen van de klachtencommissie gerubriceerd naar de landelijk vastgestelde klachtrubrieken.

---

<sup>1</sup> De Algemene wet bestuursrecht en Politiewet 2012 zijn hiervoor de wettelijke basis.

## 2. De klachtencommissie

### 2.1. Leden

In het verslagjaar 2023 was de samenstelling van de commissie als volgt:

| FUNCTIE    | DHR / MW | TITEL      | VOORL       | NAAM               | Achtergrond                                                    |
|------------|----------|------------|-------------|--------------------|----------------------------------------------------------------|
| Voorzitter | dhr.     | mr.        | C.P.C.      | Kuijs              | Rechter-plaatsvervanger, oud-officier Koninklijke Marechaussee |
| Plv. vz.   | mevr.    | mr.        | M.J.        | Veerman - Dronkert | Jurist, mediator en adviseur werving & selectie publiek domein |
| Lid        | mevr.    | mr.        | J.C.M.      | Elderman           | Jurist en mediator                                             |
| Lid        | mevr.    | mr. drs.   | V.M.L.      | Sebel              | Jurist bij de Hoge Raad                                        |
| Lid        | dhr.     | mr.        | R.S.        | Teekens            | Voormalig strafrechtadvocaat                                   |
| Lid        | dhr.     |            | G.J.        | Steendam           | Directeur organisatieadviesbureau                              |
| Lid        | mevr.    | mr.        | H.          | Afelay             | Jurist bij Reclassering Nederland                              |
| Lid        | dhr.     | drs.       | W.E.        | Mintjes            | Psycholoog en organisatieadviseur                              |
| <b>Per</b> | <b>1</b> | <b>nov</b> | <b>2023</b> |                    |                                                                |
| Lid        | dhr.     | MPA        | H.          | Nieuwstraten       | Voormalig politiecommissaris                                   |
| Lid        | mevr.    | drs.       | Y.          | Siebelink          | Pedagoog                                                       |
| Lid        | Mevr.    | mr.        | W.          | Sijnstra           | Jurist                                                         |

#### Ambtelijk secretariaat

De heer A.H. de Wit LL.B is de ambtelijk secretaris van de commissie.

#### Mutaties

In verband met het aflopen van hun tweede termijn zullen de heer Mintjes, mevrouw Elderman en mevrouw Sebel per 1 januari 2024 respectievelijk 1 maart 2024 stoppen met hun werkzaamheden voor de klachtencommissie.

Daarom heeft de commissie in mei 2023 een sollicitatieronde gehouden. Hieruit zijn drie kandidaten geselecteerd. Per 1 november 2023 zijn zij, op voordracht van de regioburgemeester en hoofdofficier van justitie, benoemd tot lid van de klachtencommissie.

### 2.2. Werkzaamheden

De leden van de klachtencommissie zijn aangesteld door de Minister van Justitie en Veiligheid, zijn onafhankelijk en functioneren in de commissie 'zonder last of ruggespraak'. Dit betekent dat de leden niet in dienst zijn van de politie en geen andere verbindingen met de politie hebben. De voorzitter en zijn plaatsvervanger bewaken onder meer de onafhankelijkheid van de commissie.

De ambtelijk secretaris is aangesteld door de politie-eenheid en ondersteunt de werkzaamheden van de commissie, draagt onder meer zorg voor de organisatie en de verslaglegging van de hoorzittingen alsmede voor het concipiëren en vervolgens uitwerken van de adviezen. Hij stelt ook het jaarverslag op.

Om de onafhankelijkheid van de commissie te waarborgen, gelden voor de commissie de volgende richtlijnen:

- hoorzittingen worden bij voorkeur niet in een politiebureau gehouden;
- leden hebben voldoende afstand tot de politie;
- leden die aan de hoorzitting deelnemen, kennen noch de klager(s) noch de betrokken medewerker(s) vanuit hun persoonlijke levenssfeer.

Het doel van de klachtbehandeling is ten eerste het zo mogelijk zorgdragen voor het herstel van vertrouwen tussen klager en de betrokken medewerker(s) als onderdeel van de politie-eenheid. Ten tweede beoogt de commissie met haar advisering het lerende vermogen van de politie te activeren, zodat de organisatie kan reflecteren en haar dienstverlening kan verbeteren.

Tenslotte schenkt de commissie aandacht aan de vraag in hoeverre bepaalde klachten wijzen op tekortkomingen in het functioneren van de politie-eenheid alsmede aan de mogelijke maatregelen om deze op te heffen.

Om tot een advies te komen, organiseert de commissie een hoorzitting, tenzij uit de stukken blijkt dat een klacht kennelijk (on)gegrond is. In dat geval wordt geen zitting georganiseerd en kan een - zo genaamd – voorzitter-advies worden gegeven.

Alle betrokkenen ontvangen een schriftelijke uitnodiging voor de hoorzitting. Zo worden klager(s) en betrokken medewerker(s) in de gelegenheid gesteld in elkaars aanwezigheid te worden gehoord. Het daarvan opgemaakte verslag wordt als bijlage aan het advies aan de politiechef gehecht en maakt deel uit van het advies. Het verslag betreft een zakelijke weergave van wat is besproken tijdens een hoorzitting.

Bij hoorzittingen bestaat de commissie uit een fungerend voorzitter en twee leden. Alle leden worden bij toerbeurt ingedeeld voor een hoorzitting. Ter ondersteuning van de commissie is altijd de ambtelijk secretaris aanwezig.

De commissie brengt advies uit op basis van het klachtrapport, de onderliggende stukken en de verkregen informatie tijdens de hoorzitting.

De politiechef kan dat advies in zijn beslissing geheel, gedeeltelijk of niet overnemen. In die laatste twee gevallen zal hij moeten motiveren waarom hij afwijkt.

De adviezen op de klacht(onderdelen) kunnen zijn:

- gegrond;
- ongegrond;
- onthouden van advisering.

In het verslagjaar 2023 heeft de politiechef in alle door de commissie behandelde zaken de gegeven adviezen overgenomen.

## *2.3. Bijzonderheden*

### *Locatie hoorzittingen*

Door de uitbraak van COVID-19 in 2019 heeft de commissie toen haar werkzaamheden moeten aanpassen aan de maatregelen van de overheid. In 2020 en 2021 betekende dat nog dat een groot aantal hoorzittingen digitaal heeft plaatsgevonden. Hiertoe werd MS Teams gebruikt, tot tevredenheid van de commissieleden en betrokken partijen. Echter, een fysieke hoorzitting bleef de voorkeur houden. Vanaf 2022 was dit gelukkig weer mogelijk.

Helaas waren de locaties<sup>2</sup> waar de commissie normaliter zitting hield tot en met 2021 niet beschikbaar. Daarom is destijds in overleg met het bevoegd gezag besloten de hoorzittingen te laten plaatsvinden op een locatie van de Politieacademie in Warnsveld, Huis 't Velde. Deze locatie heeft weliswaar een beperkte politieke uitstraling, maar dit is geen bureau van politie. Steekproefsgewijs is bij klagers getoetst of het als bezwaarlijk werd ervaren dat er 'politie' bij de entree op de borden staat. Ook in 2023 hebben klagers hier geen bezwaren tegen gehad.

---

<sup>2</sup> Gemeentehuis Ede en Enschede

#### *Hybride hoorzitting*

Eén klacht is op uitdrukkelijk verzoek van klager behandeld in een zogenoemde 'hybride' hoorzitting. Dit betekende dat klager online via MS Teams deel heeft genomen terwijl overige betrokkenen en de leden van de commissie aanwezig waren op de locatie. Dit is zonder problemen verlopen.

Een tweede bijzonderheid bij deze klacht was dat er twee hoorzittingen zijn geweest. De eerste hoorzitting was in december 2022, maar in verband met ziekte kon één van de betrokken medewerkers niet aanwezig zijn. Gelet op zijn substantiële rol in de klacht, heeft de commissie besloten een tweede hoorzitting te beleggen om de betrokken medewerker te kunnen horen in bijzijn van klager. Deze hoorzitting heeft in januari 2023 plaatsgevonden, waardoor het complete advies in 2023 is uitgebracht.

#### *Advies voor directeur Politieacademie*

In november 2023 heeft de commissie advies uitgebracht in een klacht die was ingediend bij de Politieacademie, locatie Apeldoorn. Aangezien de Politieacademie geen eigen onafhankelijke klachtencommissie heeft, is de klachtencommissie van de eenheid Oost-Nederland gevraagd advies uit te brengen. De commissie was hiertoe bereid en heeft in november 2023 haar advies uitgebracht aan de directeur van de Politieacademie.

#### *Nieuw huishoudelijk reglement*

Per 1 januari 2022 is een nieuw huishoudelijk reglement van kracht geworden: Huishoudelijk reglement klachtencommissies politie 2022.

Hierin zijn ten opzichte van het vorige reglement enkele punten veranderd en aangescherpt.

Zo is er een artikel toegevoegd dat het verbiedt om beeld- en/of geluidsopnamen te maken tijdens een hoorzitting. Op verzoek van klager en/of de betrokken medewerker kan de ambtelijk secretaris verzocht worden om dit te doen. Deze opnamen mogen niet worden verstrekt aan partijen.

In 2023 heeft geen enkele klager gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

#### *Medewerking klagers*

Het afgelopen jaar heeft de commissie een aantal keer een klachtdossier ontvangen waaruit bleek dat klager niet wilde meewerken aan bijvoorbeeld een bemiddelingsgesprek in de eerste fase. Ook in het contact met de commissie bleken klagers soms niet bereid mee te werken aan de voorgeschreven werkwijze. Hoewel in sommige gevallen een klager de politie begrijpelijkerwijs kan wantrouwen, draagt het bij aan een zorgvuldige klachtbehandeling indien de politie een kans geboden wordt om een klacht behoorlijk te behandelen. Dat vraagt om een coöperatieve houding van klager.

Gebleken is dat dit niet alleen in Oost-Nederland speelt. Daarom is op landelijk niveau hierover gesproken met de Nationale ombudsman, die hierover het volgende opmerkt:

*"Voor een behoorlijke klachtbehandeling is het belangrijk dat de klager in de gelegenheid wordt gesteld om zijn zienswijze te geven, In de eerste fase van de klachtbehandeling is het persoonlijk contact met een klager een belangrijke voorwaarde voor een behoorlijke klachtbehandeling. Immers deze eerste fase is bedoeld om het probleem te verkennen en er achter te komen wat de kern van de klacht is. Een intakegesprek is hiervoor bij uitstek geschikt. De Nationale ombudsman vindt daarom de vraag gerechtvaardigd waarom een klager niet de moeite wil nemen om zelf met de politie in gesprek te gaan. De Nationale ombudsman hecht er waarde aan om verzoeker mee te geven dat niet alleen van de kant van de politie maar ook van klager een open en coöperatieve opstelling mag worden verwacht."*

De commissie verwacht enig effect hiervan te zullen merken in 2024.

### 3. Klachten en evaluatie

In 2023 heeft de klachtencommissie van de politie Oost-Nederland in totaal dertien (13) klachten aangeboden gekregen. Het aangeboden klachtdossier dat de klachtencommissie op verzoek van de Politieacademie locatie Apeldoorn heeft afgehandeld is niet meegeteld in onderstaande cijfers.

#### 3.1. Totaaloverzicht en termijnen

|      |    |
|------|----|
| 2019 | 14 |
| 2020 | 13 |
| 2021 | 13 |
| 2022 | 10 |
| 2023 | 13 |

In bovenstaande tabel is te zien hoeveel klachten er in de afgelopen jaren in de tweede fase van de klachtbehandeling zijn behandeld. Ten opzichte van de jaren voor 2019 is er een stabilisatie zichtbaar in het aantal klachten dat door de klachtencommissie wordt behandeld. Deze stabilisatie zet zich in 2023 voort. Dit jaar is er een gemiddeld aantal klachten behandeld door de klachtencommissie.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal klachtdossiers dat is ontvangen in de tweede fase van de klachtbehandeling en op welke manier deze klachten zijn behandeld.

| <b>Totalen</b>                                      | <b>aantal</b> |
|-----------------------------------------------------|---------------|
| Openstaand 31-12-2022                               | 3             |
| Ontvangen 2023                                      | 11            |
| Ingetrokken                                         | 1             |
| Alsnog bemiddeld tijdens de hoorzitting tweede fase | 0             |
| Afgehandeld tweede fase                             | 12            |
| Openstaand 31-12-2023                               | 1             |

In 2022 stonden er nog drie (3) klachten open om op een hoorzitting te worden behandeld. Deze klachten kwamen eind van het jaar binnen bij de ambtelijk secretaris waardoor in verband met de agenda van de betrokken partijen een behandeling in 2022 niet meer mogelijk was.

Er zijn in 2023 elf (11) nieuwe klachten aangeboden. Een (1) van deze aangeboden klachten is voortijdig door klager ingetrokken, omdat de politie het in de eerste fase toch heeft opgelost met klager. Een (1) klachtdossier ontving de klachtencommissie eind december 2023. De hoorzitting zal daarom begin 2024 plaatsvinden.

In totaal zijn er in 2023 dus dertien (13) klachten door de klachtencommissie afgedaan.

### 3.2 Nationale ombudsman

In 2020 heeft de klachtencommissie een klacht over etnisch profileren behandeld. Het advies was om de klacht ongegrond te verklaren, omdat van etnisch profileren niet is gebleken. Dit advies is overgenomen door de politiechef. Klager was daarover en over de behandeling en het advies van de klachtencommissie niet tevreden en heeft eind 2020 zijn beklag gedaan bij de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman heeft besloten in 2021 hierin onderzoek te verrichten. Onderdeel hiervan was een gesprek met de klachtencommissie en haar ambtelijk secretaris.

Dit gesprek heeft op 8 oktober 2021 plaatsgevonden. Het gesprek met twee onderzoekers van de Nationale ombudsman had plaats met de betreffende fungerend voorzitter, een lid en de ambtelijk secretaris.

De commissie heeft voorafgaand aan het gesprek kennisgenomen van het rapport van de Nationale ombudsman dat gaat over de behandeling van klachten in relatie tot etnisch profileren (Verkleurde beelden, 2021/030).

Tijdens het gesprek is aan de onderzoekers van de Nationale ombudsman uitgelegd hoe de leden van een klachtencommissie worden gekozen, hoe de commissie tot stand komt en is samengesteld en hoe en in welke mate erop wordt gelet dat de samenstelling van de commissie zoveel mogelijk een afspiegeling vormt van de samenleving.

Daarnaast werd stilgestaan bij de inhoud van het verslag en de onderliggende motiveringen voor het advies. Er werd uitleg gegeven over de wijze van verslaglegging en de beleving tijdens de hoorzitting. Het gesprek heeft geresulteerd in een door de Nationale ombudsman geschreven verslag dat deel zal uitmaken van zijn onderzoek.

Medio 2023 heeft de commissie van de Nationale ombudsman het rapport<sup>3</sup> ontvangen. De klacht van klager die was gericht op de behandeling van zijn klacht door de klachtencommissie is ongegrond verklaard.

---

<sup>3</sup> Rapport Nom 2023/155, 25 september 2023, [www.nationaleombudsman.nl](http://www.nationaleombudsman.nl).

## 4. Meest voorkomende klachtrubrieken en afdoeningen

### 4.1 Klachtrubrieken en afdoeningen

In de tweede fase van de klachtbehandeling wordt in de zogenaamde *Top 4* bijgehouden op welk klachtelement de meeste klachten betrekking hebben gehad.

De twaalf (12) behandelde klachten die gingen over het optreden van de politie-eenheid Oost-Nederland, waren in te delen in de landelijk vastgestelde rubricering van klachtelementen (29). Het overzicht daarvan staat in de bijlage bij dit verslag. In vrijwel alle gevallen heeft de klachtencommissie een advies gegeven. Op twee (2) klachtelementen heeft de commissie zich onthouden van advisering. In het ene geval omdat ze aan de visie van klager niet meer waarde kon toekennen dan aan de visie van de betrokken medewerker. In een ander geval omdat klager verzocht om een schriftelijk advies en ook hier niet meer waarde aan de verklaring van klager kon worden toegekend dan aan de verklaring van de betrokken medewerker.

Van de 26 behandelde klachtelementen werden er achttien (18) ongegrond en vijf (5) gegrond verklaard. Een (1) klachtelement werd deels gegrond verklaard en op twee (2) klachtelementen is geen advies gekomen.

De onderstaande tabel toont de vier elementen waar in 2023 het meest over is geklaagd. Deze top 4 is dezelfde als in 2022.

|   | hoofd rubriek   | sub rubriek               | Top 4                  |
|---|-----------------|---------------------------|------------------------|
|   |                 |                           | aantal klachtelementen |
| 1 | Politieoptreden | Bejegening/houding/gedrag | 11                     |
| 2 | Politieoptreden | Naam/legitimatie          | 4                      |
| 3 | Geweld          | Fysiek                    | 3                      |
| 4 | Politieoptreden | Discriminatie             | 3                      |

### 4.2 Bijzondere klachten

Ook in 2023 heeft de commissie enkele bijzondere klachten behandeld op zitting. Hieronder zijn de meest bijzondere klachten en thema's samenvattend beschreven.

- Een klager had diverse klachten ingediend tegen het optreden van meerdere medewerkers. De auto waarin klager als passagier zat, werd staande gehouden naar aanleiding van verkeersgedrag op een snelweg. De bestuurder daarvan was bekend bij de politie ter zake zware criminaliteit en ook klager was geen onbekende van de politie. De klager filmde de betrokken medewerkers tijdens deze controle. De betrokken medewerkers hebben daarom hun dienstnummer gegeven toen klager vroeg om hun politielegitimatie. Dit vond klager onbehoorlijk.

Die werkwijze om met het noemen van het dienstnummer te voldoen aan de legitimatieplicht uit artikel 2 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren (verder: de Ambtsinstructie), is legitiem wanneer daar gegronde redenen voor zijn. De commissie vond het in dit geval gelet op de persoon van klager en degene met wie hij was, aannemelijk dat de betrokken medewerkers vrees hadden om hun naam e.d. te geven. Zeker omdat klager zelf aan het filmen was. Misbruik van gegevens voor bijvoorbeeld *doxing* komt de laatste jaren steeds vaker voor. De commissie vindt dat politieambtenaren zich hiertegen mogen beschermen voor zover dat proportioneel is. Tenslotte heeft de legitimatieplicht zoals bedoeld in artikel 2 van de Ambtsinstructie tot doel

om de bevoegdheid c.q. de rechtmatigheid van het politieoptreden aan te tonen. De wetgever heeft niet bedoeld dat daarmee de politieambtenaar persoonlijk wordt geïdentificeerd<sup>4</sup>. Ook de Nationale ombudsman heeft zich hierover in vergelijkbare bewoordingen uitgelaten<sup>5</sup>. In dit geval had een medewerker ook zijn dienstnummer niet gegeven waar dat wel had gekund. Dat gedeelte van de klacht vond de commissie dan ook gegrond.

- De commissie heeft in een klacht die ging over een aanhouding en het aanleggen van handboeien besloten dat ze zich niet kan uitspreken over de rechtmatigheid van een aanhouding. Het is immers aan de Hulp Officier van Justitie om dat te toetsen. Wel heeft de commissie in dit geval overwogen dat het aanleggen van handboeien niet legitiem was gelet op de Ambtsinstructie. Daarbij heeft de commissie vanuit een ander perspectief de feiten en omstandigheden gewogen. Daarin zag ze geen aanleiding voor het gebruik van de handboeien en kwam tot de conclusie dat de klacht daarover gegrond was.
- In een ander geval bracht klager veel klachtelementen naar voren die samengevat konden worden onder het element 'bejegening'. Klager vond o.a. dat de betrokken medewerker partijdig was geweest, geen empathie toonde en misbruik van zijn machtspositie had gemaakt. De politie had echter in een vroeg stadium de in redelijkheid te verwachten maatregelen genomen om de verstoorde verhouding te verbeteren en klager van dienst te zijn. Klager volhardde echter in zijn visie, waardoor hij op geen enkele wijze tevreden was te stellen.
- De commissie heeft in 2023 drie klachten behandeld die gingen over etnisch profileren en/of discriminatie.

In zijn *algemeenheid* benadrukt de commissie dat het een vereiste van behoorlijk politieoptreden is dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Artikel 1 van de Grondwet biedt een belangrijke basis voor de bestrijding van discriminatie. In dit artikel zijn het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod geformuleerd. Voor de politie houdt dit in dat zij in gelijke gevallen geen onderscheid mag maken naar godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook bij haar optreden. De burger mag verwachten dat de politie zich neutraal opstelt en alle burgers op een gelijkaardige manier behandelt.

De commissie merkt op dat het algemeen aanvaard is dat discriminatie nooit gerechtvaardigd kan zijn. Etnisch profileren schaadt de legitimiteit van de politie. Dit is ook in strijd met de 'Beroepscode politie', waarin met het afleggen van de eed of belofte iedere politieambtenaar onderschrijft te handelen conform artikel 1 Grondwet.

De politie heeft naast een opsporingsbevoegdheid, ook toezicht- en controlebevoegdheden. Het selecteren binnen een proactieve controle dient te zijn gebaseerd op objectieveerbare gronden, zoals waarneming van afwijkend gedrag, soms in relatie tot andere feiten of omstandigheden met betrekking tot de individuele burger. Dit kan zijn iemands gedrag in combinatie met het tijdstip en locatie. Wanneer een controle uitsluitend of overwegend wordt uitgevoerd vanwege iemands afkomst, is er sprake van discriminerende etnische profilering.

Een van de drie klachten ging over een situatie waarin klager een bekeuring kreeg voor het ongeoorloofd parkeren op een invalideparkeerplaats. Klager was ervan overtuigd dat de tendens in de samenleving is dat 'burgers van kleur geen rechten hebben' en zag dit in het krijgen van een bekeuring bevestigd.

Van etnisch profileren is echter niet gebleken. De feiten en omstandigheden wijzen erop dat de etniciteit van klager geen aanleiding kon zijn voor de controle en de bekeuring. Zo was het

---

<sup>4</sup> Zie MvT op artikel 2 Ambtsinstructie.

<sup>5</sup> Nom rapport 2005/189, 7 juli 2005, [www.nationaleombudsman.nl](http://www.nationaleombudsman.nl) en Nom rapport 2007/252, onder punt 8, 9 november 2007, [www.nationaleombudsman.nl](http://www.nationaleombudsman.nl).

donker en regende het ten tijde van de controle. Daarom was voor de betrokken agenten niet te zien wie er in het voertuig zat, voordat zij besloten de inzittende te controleren.

Bij een andere klacht was klager ervan overtuigd dat de betrokken agenten hem op basis van zijn etnische afkomst als bestuurder van een auto hebben staande gehouden en gecontroleerd. Echter, ook in dit geval bleek uit het klachtdossier en het behandelde ter hoorzitting dat klager is staande gehouden op basis van objectieveerbare gronden, zoals verkeersgedrag. De commissie heeft de klacht over etnisch profileren dan ook ongegrond verklaard.

De commissie vond wel dat de betrokken medewerkers duidelijker uitleg hadden moeten geven over de reden van de controle. Heldere communicatie over de feiten en omstandigheden die de onderbouwing vormen voor bepaald handelen, resulteert vaak in meer begrip bij de burger. Dit gedeelte van de klacht is gegrond verklaard.

In de derde klacht ging het over twee afzonderlijke situaties waarin klager als bijrijder in een auto zat die werd gecontroleerd door de politie. Klager was van mening dat zijn etniciteit hiervoor de aanleiding was geweest.

Ook in dit geval zagen de betrokken medewerkers klager in de auto rijden toen het donker was en konden zij niet onderscheiden wie er in het voertuig zaten. Uit de verklaringen van de betrokken medewerkers bleek dat zij op objectieveerbare gronden het voertuig en de inzittenden hebben gecontroleerd. Van etnisch profileren was geen sprake en dus is deze klacht ongegrond verklaard.

Ondanks het gegeven dat de klachten betreffende etnisch profileren ongegrond zijn verklaard, kan het thema een blinde vlek voor de politie zijn. Burgers ervaren sommige opmerkingen of handelingen nu eenmaal als etnisch profileren en discriminerend. De politie hoeft hier geen enkele intentie toe te hebben, maar de dialoog erover is en blijft noodzakelijk.

De klachtencommissie probeert vanuit haar onafhankelijk positie gedurende de klachtbehandeling in de tweede fase een positieve bijdrage te leveren aan deze dialoog.

## 5.Aanbevelingen

In 2023 heeft de klachtencommissie zeven aanbevelingen gedaan aan de politiechef. Deze werden als overwegingen toegevoegd aan het advies.

1. De commissie heeft in één van haar adviezen een overweging ten overvloede opgenomen die gaat over de inzet van toezichthoudende en controlerende bevoegdheden van de politie. Deze bevoegdheden kennen namelijk verschillende grondslagen.  
Voor wat betreft het uitoefenen van controlebevoegdheden volgt uit vaste jurisprudentie van de Hoge Raad dat dit verband moet houden met de naleving van de bij of krachtens de wet gegeven voorschriften, zoals bijvoorbeeld de Wet Personenvervoer 2000, de Wet administratiefrechtelijke Handhaving Verkeersvoorschriften en de Wegenverkeerswet 1994. De controlebevoegdheden van de politie staan opgesomd onder hoofdstuk 5 van de Awb. Bij controlebevoegdheden is geen redelijke verdenking van een strafbaar feit vereist. Er is namelijk geen sprake van opsporing, maar van toezicht. Het is echter niet toegestaan bevoegdheden die uit de controletaak voortvloeien te gebruiken, als andere bevoegdheden, zoals uit het Wetboek van strafvordering, tekortschieten of onvoldoende handvatten bieden.<sup>6</sup> In dergelijk gevallen moet sprake zijn van een redelijk vermoeden van schuld.  
De commissie heeft nog eens benadrukt dat de politie bij het inzetten van bevoegdheden te allen tijde scherp moet blijven op de vraag in welke hoedanigheid men acteert en wat vanuit deze positie tot de mogelijkheden behoort.
2. De commissie heeft in het kader van een klacht over een duw gerefereerd aan de definitie van geweld zoals deze blijkt uit artikel 1 lid 4 onder b Ambtsinstructie. Op grond van artikel 17 Ambtsinstructie moet de aanwending van geweld worden gemeld.  
De commissie vindt niet dat een duw per definitie onder het aanwenden van geweld valt, maar zag aanleiding in deze klacht om in zijn algemeenheid te adviseren om het geven van een duw vast te leggen in het politiesysteem, ook al was er geen sprake van geweld. Zeker als hierbij iemand ten val komt, is het zorgvuldig dat hierover op een later moment de feiten en omstandigheden te achterhalen zijn.
3. In een klachtrapportage was een korte samenvatting gegeven van het reprimandegesprek dat op verzoek van de officier van justitie plaatsvond tussen klager en een politiemedewerker (een ander dan één van de betrokken medewerkers). Deze politiemedewerker heeft tijdens dit gesprek met klager de opmerking gemaakt dat klager maar 'uit Nederland moest verhuizen', toen klager zei dat het in dit land steeds slechter gaat omdat de politie en het OM niet optraden tegen de door haar burens veroorzaakte overlast.  
De commissie vindt deze opmerking zeer onprofessioneel. Ze begrijpt het doel van deze opmerking niet en het draagt op geen enkele manier bij aan een vruchtbaar gesprek. De politie doet er verstandig aan zich te onthouden van dergelijke opmerkingen.
4. In een klacht die ging over een aanhouding en het aanleggen van transportboeien, heeft de commissie geoordeeld dat hetgeen één van de betrokken medewerkers schrijft in zijn zienswijze niet constructief is en zeker niet bijdraagt aan de belangrijke doelen van een klachtafhandeling: herstel van vertrouwen van de burger in de politie en het willen leren van klachten.  
De commissie kan zich voorstellen dat het krijgen van een klacht niet fijn voelt. Immers, het gevoel kan ontstaan dat je ter verantwoording wordt geroepen terwijl je naar eer en geweten hebt gehandeld. Maar, van een politieambtenaar mag wel verwacht worden dat als hij hierover een

<sup>6</sup> Zo is het onderzoeken van voertuigen op grond van art. 5:19 Awb onrechtmatig als uitsluitend sprake is van opsporing: vgl. HR 3 april 2018, ECLI:NL:HR:2018:487, NJ 2018/296 m.nt. T. Kooijmans en HR 30 juni 2020, ECLI:NL:HR:2020:1155, NJ 2021/11 m.nt. J.M. Reijntjes..

zienswijze moet geven, hij zich professioneel uitlaat en wegblijft van insinuaties en verwijten aan het adres van klager.

5. In diezelfde klacht was de andere betrokken medewerker een aspirant en nog niet zo lang werkzaam voor de politie. De commissie heeft zich verwonderd over het feit dat alleen zij aanwezig was bij het bemiddelingsgesprek dat in de eerste fase van de klachtbehandeling plaatsvond onder begeleiding van de klachtbehandelaar.  
Klager was ook voorgehouden dat beide betrokken medewerkers aanwezig zouden zijn bij het gesprek.  
De commissie vindt dat klager hier op had mogen vertrouwen en ziet het als gemiste kans om het gesprek met beide betrokken medewerkers te voeren.  
De commissie heeft geadviseerd dat als een klacht zich richt tegen meerdere politiemedewerkers, deze, met uitzondering van gevallen van overmacht, aanwezig zijn bij een bemiddelingsgesprek.
6. In een andere klacht speelde een situatie waarin medewerkers van de Dienst Infra personen die in een auto reden, staande hielden. Deze personen waren bekend bij de politie inzake zware criminaliteit. De commissie leerde dat de medewerkers van deze dienst geen vuurwapen dragen, maar wel staande houdingen verrichten. De commissie vroeg zich af of het handhavingsteam van de Dienst Infra niet bewapend zou moeten worden met het vuurwapen. In de huidige tijd is het zeer de vraag of het veilig genoeg is om voertuigen en hun inzittenden te controleren zonder in een noodsituatie het vuurwapen te kunnen gebruiken. Zeker wanneer het gaat om controles op snelwegen in een grensstreek. Nu dit handhavingsteam niet vuurwapendragend is, zijn de medewerkers in bepaalde gevallen genoodzaakt assistentie of bijstand in te roepen van bewapende collega's. De commissie ziet dat als onwenselijk. Dit is in de eerste plaats potentieel onveilig voor de politieambtenaar zonder vuurwapen, vraagt in voorkomende gevallen onnodig capaciteit van andere eenheden en kan in de derde plaats een gevoel van irritatie bij de burger opwekken als hij hierdoor langduriger en (ogenschijnlijk onnodig) door meer dan twee politieambtenaren wordt gecontroleerd.
7. In dezelfde klacht stond de commissie ook stil bij de rol van het Operationeel Centrum (verder: OC) in dergelijke situaties. Als het OC van de politiemedewerkers ter plaatse hoort dat de situatie onder controle is, kan ze andere eenheden verzoeken om hun weg te vervolgen. Dit kan voorkomen dat een situatie onnodig escaleert doordat er irritatie bij de burger ontstaat wanneer hij zich omringd blijft zien door een groot aantal toekijkende politieambtenaren. De commissie ziet het als professioneel dat juist het OC overzicht houdt en de overkoepelende regie voert bij een politieoptreden.

**Bijlage:** Behandelde klachtelementen onderverdeeld in de landelijk vastgestelde klachtrubrieken.

| <b>Rubriek</b>                       |                              | <b>Formele afdoening</b> |                  |                                     |                    |                |
|--------------------------------------|------------------------------|--------------------------|------------------|-------------------------------------|--------------------|----------------|
|                                      |                              | <b>Geground</b>          | <b>Ongegrond</b> | <b>Deels<br/>gegrond/ongeground</b> | <b>Geen advies</b> | <b>Totalen</b> |
| <b>Geweld</b>                        |                              |                          |                  |                                     |                    |                |
|                                      | Fysiek                       |                          | 2                |                                     | 1                  | 3              |
|                                      | Handboeien                   | 1                        |                  |                                     |                    | 1              |
|                                      | Wapenstok                    |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Pepperspray                  |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Diensthond                   |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Vuurwapen                    |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | <b>Subtotaal:</b>            |                          |                  |                                     |                    | 4              |
| <b>Bevoegdheden</b>                  |                              |                          |                  |                                     |                    |                |
|                                      | Vrijheidsbeneming            |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Binnentreden                 |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Doorzoeken                   |                          | 2                |                                     |                    | 2              |
|                                      | Inbeslagneming               |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Fouilleren                   |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Zaakwaarneming               |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Identificatie (conform WID)  |                          | 2                |                                     |                    | 2              |
|                                      | Verhoor                      |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | <b>Subtotaal:</b>            |                          |                  |                                     |                    | 4              |
| <b>Dienstverlening &amp; Service</b> |                              |                          |                  |                                     |                    |                |
|                                      | Bereikbaarheid               |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Niet of te laat komen        |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Aangifte/klacht niet opnemen |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Informatieverstrekking       |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Privacyschending             |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Persvoorlichting             |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Klachtbehandeling            |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | <b>Subtotaal:</b>            |                          |                  |                                     |                    | 0              |
| <b>Politieoptreden</b>               |                              |                          |                  |                                     |                    |                |
|                                      | Geen of onvoldoende actie    |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Onjuiste actie               |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Arrestantenbehandeling       |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Discriminatie                |                          | 3                |                                     |                    | 3              |
|                                      | Seksuele intimidatie         |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Bejegening/houding/gedrag    | 3                        | 6                | 1                                   | 1                  | 11             |
|                                      | Afspraken niet nakomen       |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Naam/legitimatie             | 1                        | 3                |                                     |                    | 4              |
|                                      | Verkeersgedrag               |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Vastleggen/verantwoorden     |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Deskundigheid                |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | Objectiviteit                |                          |                  |                                     |                    | 0              |
|                                      | <b>Subtotaal:</b>            |                          |                  |                                     |                    | 18             |
|                                      | <b>Totalen:</b>              | <b>5</b>                 | <b>18</b>        | <b>1</b>                            | <b>2</b>           | <b>26</b>      |